

Pridplata

na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se nevr-
ćaju.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 13. Voljače 1873.

Broj 6.

SAMO TAKO RODE MILI.

Mutno nebo vetar piri,
Iz oblaka nešto viri,
Il je Orao ili Soko?
Ne vidiga dobro oko.

Niti Orao niti Soko,
Može otić tam visoko,
Već je Vila roda moga
Popelase čak do Boga.

Suze roni jaukom zbori
Das od tuge Nebo ori.
Samom Bogu progovara
Štoje tako dugo kara.

Šta sam Bože tebi kriva?
Da se kletva na men slila
Da mi tudjin plome gazi
Zaš! ne ginu moi vrazi.

U Adi.

Pišti tužna suze roni,
Već izdihu svom se kloni,
Jadi njeni Nebesasu
Sva sedmora izpunili.

Tad so i Bog razžalio
Pak ovako njoj zborio,
Briši suze Vilo bela
Jer si sinke ti uklela.

Da brat brata nepoznao
Već da razdor navek traže
U tudjinstvo razturila,
Sebi krila polomila.

Kanu kaplja roso bistro
Na krila joj polomljena
Tad je krila razširila
I slotila rodu svome.

Suze tare pa uzklikom
Budi sinke sve kolike,
Dare nosi Svevišnjega
Ta od Boga velikoga.

Bratje mile ljubav slogu
Štooo milo samom Bogu
Ljubav Sloga samo rode
Što spasenju nas dovode.

Samo tako rode mili
Odeletješ tudjoj sili
Kojat krvcu zato pie
U tudj živalj date slie.

Pod zastavu već slobodo
Tise kupi mili rode
Jedna misao jedne želje
Donetjeti slave velje.

Jer krv dobra slavna roda
Nie blato niti voda
Jer iz živog teče Vrela
Preko vražkog odsudždrebla.

Tisi krvlju za tudjina
Svuda zemlju orosio
Za nagradu on je tebi
Tvoja krila polomio.

Ime Jezik svete dare
Oni tebi silom kvare
Brat' na brata uvek draže
Dase oni bolje snaže.

Jedna misao, jedno srco,
Jedno Ime, jedno Plome
Tudjin razdor nam nametje
Al ga Slavjan više neće.

Sofia Vuića rodj. Mućalov.

HVALJENE ŽENE.

U mojoj mladjoj dobi se sgodilo, u plemenitoj obitelji da je prosac u nazočnosti momka, ovog djevojki sve do konca opisao. On joj kazo : da je ovaj u Bogu pijanac, kartadž, da se više vrza po mijanah, nego po kuća pošteni; da Boga nezna molit al ga strašno znade grdit, da nauka i zvanie nema druge, već trošit ono što su mu djedovi u baštinu ostavili. Djevojka je ovo sve prislušala, no da nije laž već je i iz drugih usta mogla raznat, premda su je roditelji u blizini odhranili, ipak je postala crno opisanog suprugom. U ono doba drugi mladić spodobne naravi i žića zanijanom glavom je djevojku prosio i izprosio.

Što nenavadjam za drugo: već da posvidočim što prije rekoh : da djevojke same sebe varaju. Jerbo ako bi na um uzeli poljodjelske kćeri, vidili bi : da momci koji su kicoši, Boga nemole, u erkvu neidju, al tim više u mijanu, koji od smierni momakah ruglo prave, kavge zameću, u Bogogrdju remekuju, ako oćei nepaze, prve djevojke za vjerenice dobivaju. Istina, posli ako ih od ove ude sriće pozornost roditeljska nije od krenila, ove djevojke, koje su u svili bile njegovane, u kratko zaviju se u crno i kakono kažu živa mužja kaju.

Al šta će mo sudbina je valjda ljudska : da se riedko dajemo naučit, riećom, već trieba grdnih slučajevah, koji nam orane srce i dušu da se opametimo. Ne zadrugo : već da se iztrieznjeni u prsa lupamo.

Silu je ženah koje su u obilnosti odgojene, pak svoju mladost i starost, moraju u tužnoom siromaštvu provadjat, jerbo su vidile u momku oholost proždrllost, nečistoću, i srbžu, pak su ga za mužja odabrale. Da se djevojke od takvih momakah ogadjene odkrenu, i da stakvih miestih odbignu gdje se ovaki pokažu : u kratko vrijeme bi se jedna pola svieta poboljšala. Buduć momci rada ono čine, u čemu vide da se djevojkam dopadaju. Naravno je dakle, da bi ono osta-

vili, što bi djevojke smutjivalo. Otvorili bi se oči ovako momkom da vide : Kako je okaljana mladjana doba, ako se oholostju nadima, ako se nevjernostju ponosi, ako svoju znanost bogogrdjem iztaknjiva, ako svoje bogatstvo u proždrllosti idje da odkrije, ako svoju umjetnost nečistoćom posvi-dočava.

Ovako bi se olakšao poso dobrim roditeljem da im nevinu sinovi nepadaju u mriže ovaki opakih drugovah. A zasliepljeni roditelji bi se opozorili : da svoju roditeljsku dužnost svriestnie izvršivaju, jerbo su odgovorni za sve one obitelji koje snuju po njevima diecama. Ako su ljudi goropadni, nemilosrdni to će se uračunat djevojckam; koje se nesumtjivaju, ako se u njihovoj nazočnosti Bog grdi, i koje se u licu nepromienjivaju, ako se pred njima s neoprani jezici razgovaraju.

Ova odurnost, koja se u mladež uvalila osvajda ženski spol i u ovom osobito djevojke. Da! ove su momke bez ikakva negodovanja slušale, gdje su pred njima oholostju naduveni, ili vinom i rakiom zamutjeni, jezik u gad nevjernosti, u gajilo nečistoće, u jid ljutitosti zamoćen pokazivali. Da! djevojke nisu začepile uši da ne slušaju, nisu pokrile oči da negledaju ovo prokletstvo. E da! ove djevojke su uz neprijatelj, i bolu, navikle jezik na svo ono grdne, proklete, neprijateljske poganske rieči, posovke pogrd. Tko nije bio u ugarskoj taj nebi vjerovao, ako bi samo slušo uhom a nevidio okom, da je to djevojka, a ne čikoš, što Boga Isusa, Angjele Svete i Blaženu Djevicu grdi.

Dali je onda čudo što se skromni i mirni ljudi stide u društvo mladeži i zaviriti; i boje se uz njih i naići? Dali je čudo da se čast i bojaz roditeljska strahovito gubi, iz okru-ga obitelskog? dali je čudo ako ona finoća kršćjanska, koja zna umit pamet, ugladit srce, i omedljat jezik, svaki dan propada i zauzima mjesto odurnost, goropadnost, ošbroća, neuljudnost, neumiljatost, u nidrih ženitbenih? Djevojke,

zkvvh.org.rs

vaša je vrijednost ako se tamnost noćna u mozgu ljudstva razsvjetljava znanostju, jel ako vi obljubite štivo narodno, momeći će se za njim jagmiti. Vaša je dika ako se u društvu nepomutjiva pravo veselje, uzburlanom strastju, jerbo ako vi samo mrkim okom na razuzdanost pogledate, u mah će se zastidit, i povuć. — Vaša je dika, ako se čast i poštenje povrati u grude mladićah, jerbo ako vi lodja okrenete mladiću koji je pogazio ono, što ljudi poštivaju, taki neće druga naći u vršnjaci, i posta će kao izagnan u sried ljudstva. Ako nije tako, ako se nemože sviet da u ovome prodići po vami, oštrocju svih onih bičevah, kojima Bog običa je nepokorno čovječanstvo šibat, najžeštju bol vi će te osičat. Svih onih križevah, koje Bog navaljiva na ramena zločestog ljudstva najsilnii teret vićete snosit. Pogledajte samo u kuće čovječanstva gdje stanuju obitelji, i razmatrajte sve one tuge, nevolje, tiske, žalosti, bolesti, koje se razlivaju po obitelji, pak će te vidit : da bile ove mah kakve vrsti, i stezale mah koje udo obitelji, to je ženski spol kom naj ogorčanii dio dopadne od ovih, kao supruzi, materi, domaćiici kćeri, sestri, i t. d. Ako dakle vašu smiernost i čednost na to uporabljavale budete : da sve ono odaljivate od žića ljudskog : što jagadi i okuži odnošaje obitelne, onda omedljavate one sveze-kojima se vežete obitelji, polag odnošaja u kom stojite prama obitelji. Ako ne : onda sebi spremate okove skojima se vaša sloboda za sužnjiva, onda pripravljate bodež s kojim vam sree prostriljavaju : onda pripravljate jid, kojim vam i misli i osičanja truju.

Roditelji vi ljubite vašu diecu, šta nećinite, koliko zdravlja, znoja, i muke, a nemaloputa i spas duše vaše jedine žrtvujete, samo da vašu diecu od siromaštva oslobodite, i da ji obogatite. Al zalud! sve dobro što ga nahrnjagate, zalud bolest koju na sebe navučete, zalud se kakono kažu i djavlu pridajete neće ostat bogati. Neće! već će baš u puko siromaštvo pasti. Ako o ženitbi netražili budete djevojke koje su Bogu, već one koje su s bog zlata i srebra ljudem omilile.

D O P I S L I

? S u b o t i c a, 3. Veljače. Od kako ste vaš velecinjani list u drugo ruvo (haljinu) obukli — i time priliku dali zblizenju onima, koji su zbog svojih političkih nazora do sad tudjili se od vas, vašim pak prijateljima i jednomislećima ostaviliste i ovako široko i bogato polje za javnu radnju i duševnu hranu — što je upravo esencija — jezgra — vašeg javnog i plemenitog rada, na polju naše mlade književnosti. Po tome i ja kao vladine stranke čovik, rado pristupam sad u kolo vaših suradina, i po slabim svojim silama, trudiću se koliko više mogu — vašim listu, a i našim milim bunjevačkim puku od koristi da budem.

Za sad vam mogu i po vas i po nas radosnu vist javiti, da se i kod nas počinje ponos i svist naroda našeg buditi, i sjajna luća prosvite vatrenim svojim zracima hoće da nas zagrije, kako da nov život i snagu pridobiti možemo. *) Prvo što vam hoću od tog novog pojava da javim, to je : da je naš sunarodnik g. Pinković Rezo prikupio jednu družinu bačkih tamburaša „kojih će na broju biti 24.“ i koje on misli kao redovno društvo muzično — kapellu — u svit uvesti, pošto na ovogodišnjoj svitskoj izložbi u Beču, hoće s' njima da se pokaže — a mi imamo ufanje, da će isto društvo našim sunarodniku na korist, a nama svima na ponos služiti, i ovo je prilika za Bunjevca, da se čuje u svitu, da i on živi i da posiduje lije vrline. Pisme su u obće naše i srpske jednake, tamburaši ove pivaju, po tome tamburaši su i naši i srpski — tako imamo uzroka jednako sa braćom srbima se radovati, da se baš jedan naš brat Bunjevac našao, koji će svitu otkriti, šta naš narod ima u ovoj struki. Bog dakle blagosovio našeg Pinkovića na svome putu, on je svoje društvo prikazao i ovde kod nas, davajuć koncert u ručao-nici kod „varoši pešte“ 27 i 28 prošlog miseca u več. Svetine je (Publikum) bilo toga puta vrlo mlogo, tako : da se

drugo veće nije moglo ni mista dobiti! Svirka je bila osobita, a pivanje bi moglo biti malo i bolje.

Drugo, što je takodjer lipo i plemenito, a vriduo hvala, da se i u širokom svitu zna i čuje, kako mi napridujemo i za poukom težimo, a to je, da je juče naš vridni mladi brat Kalor Milodanović priredio „javno pridavanje na našim maternjim jeziku“ u dvorani „Deak kora“ pridmet svoga govora bionu je „čovik i družina“ slušalaca je bilo prilično na broju, ali ni izdaleka onaj broj kojismo mislili tamo viditi i na koji mislimo sa pravom računati, kada se o ovako lipoj i plemenitoj stvari radi. No zašto veći broj našega puka ovom prilikom tamo iskupljen vidili nismo? taj je, što se svuda po svima okružima i krajevima varoškim u kojima većinom naš pnk živi, to shodnim načinom i u svoje vrime „dobrim u naprid javilo nije, i što naš puk nije znao, da li je svakome slobodan pristup na pridavanje u „deak kōru“ ako nije ovoga društva član? To je dakle tribalo, sve jasno, dobrim u naprid-prija no što će se pridavanje — javni govor — držati obznaniti.

U buduće dakle, kad bude „javno bunjevačko pridavanje“ ovde u Subotici, molimo dotično, neka to dobrim u naprid posebnim štampanim pozivom, obznanu. Na takav poziv uvirenismo, da će naš svit gomilama pojuriti i na takovo „javno pridavanje — govor“ doći.

Daj Bože, skorim dočekali takovo „javno pridavanje.“

D U G A.

Ti si dragi rode višeput vidio dugu, pa si se sigurno divio njezinoj ljepoti, njezinoj raznolikosti boja. Nu možda nisi do sele o tom zračnom pojavu štogod znao, pak zato ovo ti nje nekoliko redaka, da znaš, što je to u pravom smislu duga, ili kao što nekoji zovu puga. Nemogu ti to Bog zna kako učeno i visoko tumačiti, jer me možda nebi mogao shvatiti, nego ću se tebi sasna prilagoditi i razumljivim ti jezikom govoriti. — Gdje gdje u našem prostom narodu vlada krivo mnijenje, da je duga nekakva živina, koja vodu pije, i onda iz oblaka kao kišu iz sebe izpušća, te da zna kadkada i cieli koji potok ili riek u popiti, dapače i čovjeka sobom u oblaku ponieti; zatim, da bi onaj, koji bi izpodnje prošao u drugi spol se preobratio. U narodu se takodjer i nekoliko poslovia o dugi čuje, kao n. pr. pijanec, ili u obće onomu, koji mnogo pije, ma to i vode bilo, vele : Pije kō duga; dugačkome čovjeku vele : Protegō se kō duga . . . Nuder pošlušaj, što ću ti sada o njoj pripoviedati! Duga se već u sv. Pismu spominje, kao znak ugovora s Bogom i s ljudi. Veli se bo u prvoj knjizi Mojsijevoj u pogl. IX. k. 13—14. : U oblacih postaviti ću dugu svoju, i bit će znakom saveza medju menom i zemljom. I kad budem oblaci nebo zastro ukazati će se duga moja u oblacih, i sjetit ću se ugovora svoga s vami i sa svakom živućom dušom, što no put oživljuje : i neće više biti voda potopnica, da unište svu put . . . — Starim Grkom bila je ona prilikom glasa ili viesti, te su ju kao takvu obožavali pod imenom boginje ili božice Iride. Njeki si učenjaci taru glavu, da li je duga t prije obćega potopa obstojala, jer su i za onda sastojine zraka, i sunčane svietlosti, kao i dan danas bile, samo nije imala toliko važnosti, dok nam ju nije Svemogućući u zalog svoga smilovanja nad pokolenjem čovječjim, dao. — Nu poslušaj što o njoj fizika iliti siloslovje uči! — Prije svega naspomenuti ću ti nješto o lamanju svjetlosti, ili sunčanih traka. Ako traci svjetlosti osnovnim, osobito pako kosim pravcem na okruglu kapljicu vode upadu, tada unišav unj lamaju se u bojićni prikaz od 7 ili više boja, jer iz ovih sastoji se biela sunčana svjetlost, što se može n. pr. odatle viditi, ako od ovih svih boja, koliko razmjerno treba uzmemo i skupa smješamo, tada dobijemo bielkastu boju, ili ako onim redom, kojim su boje na dugi poredane namaljamo na kakvoj dašćici jedno-tekućih okruga, pak ju onda oko svoje osi (osovine) brzo okrećemo tada će nam se sve ove boje u bielu stopiti. — Kada traci svjetlosti iz redjega sredstva u gušće n. pr. iz zraka u vodu padaju, tada se lome k osovnici, t. j. potezu,

*) Dao Bog da bude istina.

Ured.

koga ti pomislimo osovno iliti upravno kroz vodu povučenu, zato nam se klipié u vodu turen čini prelomit, a riba u vodi uvijek nam se bliža čini nego što zbilja je. To dobro znaju ribolovci, te ako kane ribu u glavu raniti, tada jedan do dva palca naprednišane. — Protivno biva, ako svjetlost iz gušćega sredstva n. pr. iz vode, stakla u zrak prelazi, tada se lama od osovnice. — Kad znamo sad, da se i kako se svjetlost lama, lahko ée mo ti i dugu protumačiti. Svjetlost bo sunčana kosim pravcem pada u kišne oblake, t. j. koji su puni vodenih mjehurića, pa se tamo prelomi i u bojični prikaz raztvori, i tako imamo dugu. — Ovu si možemo umjetnim načinom i u malom stvoriti. Tako n. pr. ako naspe- mo u staklenku vode i pustimo sunčane trake koso pasti, tada ée nam se na protivnoj strani dugica pokazati. Isto to biva kad vodopada, vodometa, pa i kod gustih vodenih para, jer i ove se sastoje iz sitnih vodenih mjehurića. Podpuno razvijena duga je sasna okrugla, kao što se to iz visokih brda, na vodometi i vodopadnih vidi. Štose često i druga duga pokraj prave (ovu drugu zove puk ciganskom) pokaže, to odatle dolazi, što traci sunčani na stanovita mjesta i pod središtem kapljica ili mjehurića upanu, i odavle se još jedanput lome, i tako se pokraj prave duge još i druga kriva pokaže. Iz ovoga kršenja svjetlosti dadu se lahko i ostali svieteći pojavi u zraku protumačiti. Tako n. pr. prikaz zračni zvani : zrakokip ili fata morgana usljed koga se mnogi predmeti kao : brda, gradovi, šumice, da isti ljudi i životinje iza jutra u zraku pokažu, samo ne upravnim nego predrenutim pravcem. Putnici u velikih pustarah vide često prema obzoru davno izčekivano vrielo vode, te ushićeni porbrite onamo, nu čim se sunce malo više podigne, nestane svega toga, i oni jadni često od žedje i umora skapaju. Sličnim načinom tumači se i jutrnja i večernja rumen, kao takodjer i dvostruka sunca, ili kao što ih narod zove : i slepa sunca. —

M. B.

DOKLE ÉEMO.

Dok stara baka moli otičenaše; dok pobožni prosti ljudi na selu kraj propela kapu snimaju, i na glas pozdravna zvona gologlavi idu i stoje; dok selske obitelji jutarnje i večernje molitve točno izvršuju; dok se crkveni blagdani uredno i kršćanski slave; dok se u prošencije na oproštenja pobožnjaci kúpe; dok se kloštri i izpovjedaonice neizprazne, — dotle éemo liepo i dobro!

Ne vojači vladarah, već vojači crkve Isusove, svećenici naimo i redovnici, — ne kanóni (topovi) već kanóni (crkveni zakoni), — ne trgovina već milostinja (le mozina) ne gvozdeni već kriepostni put — drže sviet uskupa.

Udržavajuće sile visinah bore se proti raztočenim silam nizinah, te se samo duhovnim vezom vjero savladati dadu.

Pustite dakle popovom slobodne ruke. I nebudite onaj majmun, koji je voćnjak zapalio pa uzviknuo : prosvietio sam okoliš! Jer samo vjerom pravom i éudoredjem kršćanskim u duhu Isusovom po misuicijih : i možemo i hoćemo dugo i krasno liepo i dobro!

Blaž.

V E Z I R O V A H U N K A.

(Historička pripoviedka.)

IV.

Tri sam dana za tobom hodio, — U žalosti sate provodio —
A i sad me stiglo gorke muko; — Jer mo tvoje već negrie ruke!

I opet je osmrknula jedna onih uzasnih noćih, kadno tice zlokobnice zahušavaju po sniežnih, krovovih navješćujuć zdravim i radostnim pokoj, a tužnim i žalostnim još veće jade. Tko se nada dobrom, dobro ga prolazi; a tko se žaca zla, od zla i propada, samo vjera i nada kršćanskom ljubavju okružena negubi Boga; jer s Tobom, Višnji Bože! i olovo plivat može!

U debelu lugu otoka Širine salaška je prokapljiva kućica nadšumara Silvina Jelića. U njega i u žene mu Janje

po svih okružnih selih obilje bogata roda, al najveće bogatstvo biašo jim jedinica kćerka, divna Kata od 17. letah, izprošena od Draganić Stanka po uplivu i nagovoru mnogobrojna roda iz Daljoka, a prekjue na noć ukradjena Bojanićem lučkim pašom za svoga gospara Solima vezira s ivora dunajskoga, okle je naumila bila zacrpsti i po navadi odnieti vodice ladne starici si majci.

Istesana hrastova luč uciepljena u drveni svićnjak plamti nasried Silvinove sobice. A sam Silvin radi neutrudivo, da se daljočka djedjerna momčad priklopi što više ustanku bližnjih selah. Vierni njegov sluga stari Ilija, na oblik Robinzona Kruzca, zatrudio je jur u noćni rog do triputa, — a to je znak, da svi Silvinu podredjeni šumari spremni i oružani imadu udioništovati seljačkomu ustanku proti muslimanstvu dindušmanstvu kršćanstva. Polutavan bliedi mjesec provirkivao je kroz hrastove grane na oskudjevno prozoréie Silvinova siromašna stana. Na dvorištnom jablanu sjedio je kućni stražar vrán gavran u gnjezdu svom ledenom. Pa i on nešto zatužio i zamučao; jer je tišina i tuga uvila u crno gospodarovo mu pristanište. — Oj vráno gavrane, što mi tužiš, što mi se više nejavljaš? uzdahne konjanik jezdeći pod pendjer. Gledne u sobicu i vidi — dvie crninom odjevene ženske kleče nuz krevet sklopjenima rukama, — kleče i mole se éastnomu Krstu i Božjoj majci! to éuju vanka težke dušah uzdisaje : — Oj majko Božja; smiluj se nam i djetescu momu!

I u taj trenutak stupi u sobicu liep momak, liep kano zeleni bor u gori. Žarke njegove oči razsvietle celu sobicu. Na glavi mu kalpak viteza šokačkoga; o pojasa kubura do kubure nabijena ubojitim prahom i težkim olovom. Nuz bedra dvobitki mač, a preo lieva ramena s desne strane opružila se šarena diljka, — nefalica puška nezaboravna mu baba. — Majko! daj poslednji ljubavi éielov umjesto nesudjene preotele drage kćeri — zetu svomu, od'azećemu u hajduke. Pozdrav Kati! S Bogom! I Janja i Pavlija poljube Stanka, te ga izjelujué ostaše onesviećene, a junak zajezdi žeravca hata kroz duboku šumu preko leda dunajskoga tamnomu Satorišću. Na duši mu mlinski kameu tugal, a u morju suzah uciviljemo junačko srce. Život il smrt! Što Bog dade i sreća junačka! Ovo misli prosiéalo se munjevnim žarom sve živce bitja njegova. Njimi se je približio ovostranoj dunavskoj obali, približio današnjemu nesretnomu humcu. Stane. Sluša i razabire. — Državnom cestom od ravna Mohača éuje štropot konjskih kopitah. Samo neke te neke rieči dopire mukli glas uhu njegovomu. Snimi kalpak i prekrsti se, a konjic mu zadrhtaó kano trska na sjeveru ladnu. Izmed gustih topolah i jablanovah vidi tri odjela jahalacah. U prvom kano da prepoznaje Kudrića i Bojanića jašeća na žeravil, a medju njima u sredini cestom jašećima u crno uvijena na arapskom konjicu sjedeća ženska glava. Za njimi poigrava 12. konjanikah pratilacah i tjelesnih stražarah Bojanićevih.

Grobna tišina vlada u svem okolišu; nju prekidaju konjanička kopita i kadištno lajanje mohačkih i šatorišćanskih pasah. Preo ledena Dunava u stovjekoj šumi zavije po djevoja sova zlokobnica noćna tica. Mjesec se sakrio za tmasti oblak, a zvijezde tminom zavile blistajuće lice. — Ovo je mjesto, — rekne Bojanić Kudriću približivši se današnjemu humcu, — ovo je mjesto, što nam ga vezir zapovieda nasuti zemljom, — pokazujué prstom Dunavu medju jablanove.

— „Ha!“ — pukne puška izpod obale izmed jablanovah. — „I pogodi!“ — uzdane Kudrić, srušiv se na zemlju.

Tane mu probilo izdajničko srce! — Amo momci! zavikne Bojanić.

„Ha!“ pukne i druga, a Bojanićev konj pade na cestu. — Izdajstvo! izdajstvo! zaori Bojanić i opali niz Dunav. A iz šatorišćanske guste šume grad olava uz lutanj šokačkih pušakah padne na pratilce Bojanićeve tjelesne straže. — Neživi ni ti kletó sjeme! biesan zaušla nesmiljeni poturica Bojanić i turi dršéuóej djevojei mač u srce... — O Božja

majko . . . ah Stanko ! — uzdahne umiruća Kata ; Bojanie zaskoči Kudrićeva konja, pa se šine kano munja žarka cestom pram Udvaru, a konji ubijenih lješinah s ubojicama na sve Božje strane. — U taj ponoćni mlade nedilje sat u živu je plamenu bodolska planina i žumberački brieg ; topovski prah i nesmiljeni oganj digoše u zrak i savniše pet planinskih gradovah i šesti izdajice Kudrića s kulom i crkvom sv. Roka. Tako se osvećuje za Boga i vjeru, jezik i slobodu pravi Šokac ! (Slidi.) Blaž.

NOVINSKI GLASI.

— U Saboru budimpeštanskom na predlog g. Tise bih odlučeno : da ministarstvo pripravi osnovu zakona : po kom bi se prestrojila sriedstva uprave, dakle u ministarstvu varmegjam, i gradovih odnosno i na incompatibilitet, t. j. mogul se dvie zvanie na jednu osobu natovariti. Dakle Sabor misli da je ovom odlukom položio temelj boljoj upravi, a mi scienimo : da će dobro biti, ako se i prikrojenje municipiah izvede.

— Ni Slavya nemože da miruje u ministarskom predsjedničtvu, iz Deakova kluba izviru glasovi, koji u tu stolicu namieštaju Šennya Ghyczyii pridaju ključe državne blagajne a Tisi upravu obćila.

— Turkom se nedopada što se tobože Srbia oružava i što se prsvietli Knez Milan nepripravlja putovat u Carigrad da mu Sultan Vlast potvrdi.

— Rusi do skora stupiće na treće mjesto narodah posjedujućih najviše željeznica, dakle nadvladat će i Francuse. Napriduju silu i u znanosti, ustrojavaju škole varoške zanatlijske, a imadu gymnasia i učilište liečničko ranarsko za ženske.

— U Petrogradu spravljaju se na svečanost porodna dana Cara Aleksandra, kada će ga i Nimački Car Willim osobno počastiti. E pa neka tko kaže : da nije g. Bismarek izkreni prijatelj Austro-Ugarske.

— Španjulsko ministarstvo pokušalo je navesti Biskupe : da svojim popovom političko mnienje nameću, i premda Biskupi nehtedoše unići u ove mriže, sad počima svećenstvo progonit, al ovim načinom teškoće se ucvrstit priestolje Amadeovo.

— Niemci mora da nerade pravedno u češkoj jel premda im je cila vlast u rukuh, ipak se pobojali 2. Veljače u Pragu pak su cili dan oružane čete smucale po ulicah čekajuć : odkud će buknit plumen bune koja se začela u švabskoj glavi.

— Komisia izaslana na izragu sukoba tursko crnogorskog bivšeg mjeseca listopada, iznašla je : da je pravo uz Crnogorce vojevalo, buduće su turci na Crnogorskom zemljištu počeli graditi tvrđavice.

— Bečvani se nespravljaju na rat, već za mir ; finacialni odbor prigledavši potrošnik za nastavu snovan, pronašo je : da učitelje valja oslobodit od dužnosti vojevanja. Davno je već rečeno : da se oruže i nauka nemogu oprijateljiti.

— Amerikanci pokušavaju, kako bi mogli gvoždje izmieniti s papirom na željezničkim prugam ; papir tako se spojava jedan s drugim pod teretom od 7000 maži da se posli riže kao drvo, od ovakog papira prave točkove na željeznice koje se obkoljavaju šinam čeličnim, papir ovaj pravi se od slame, koja može postat ovim načinom skuplja od drveta, pak baš i zato će triebat nastojat zemljišta obsadivati, da se nabavi gorivo.

— Vojnički nižji častnici u Ugarskoj, izslužili bi dosele svoje godine pri vojaštvu i vraćali bi se i kući i kućanom doma na teret. Scienili bi se veći od selskoga kneza i kuće gospodara, pa bi uvadjali samo smetnju i nered u narodu. Da se tomu doskoči preinačen je § u zakoniku i ug. vlada odlučila je takovim častnikom, s obzira na pošteno službovanje i vladanje dati mjesta na željeznicah, poštarских uredih, selskih bilježničkih i u tvorinarskih skladištih. —

Vrlo liepo, samo bi valjalo za 102 miliuna kupiti joj za državu južnu parovoznu prugu !

— U Španjolskoj svejednako buna.

— Moravski Švabe razpustiše društvo Českinjah domorodnih ; što po njihovu ludilu goje revolucionarne težnje ! Smijte se ljudi !

— Na zemlji živi 1377 milionah dušah. U Europi (178.180 □ milj.) 301,600.000. U Aziji (796.005 □ m.) 794 miliona. U Australiji i Polineziji (161.105 □ m.) 4,465.000. U Africi (543.510 □ m.) 192,620.000 ; a u Americi (747,680 □ m.) 84,524.000, dušah. — Samo kinezko carstvo broji 446½ miliona !

— U Parizu se ustrojio odbor, koj će slavenskim narodom iz ljubavi, osobito pram onim, koji su Francezkoj u poslednjoj nesreći ljubav izkazali, slati bezplatno francezke knjige, kao slovnice, riečnike, poučnice i t. d. Pošiljke dolaze na književna i znanstvena društva slavistike.

G A Z D A L U K.

Kokuruz. Više puta se sgodi : da kokuruz nedozrie, ako ga mraz rano ubie. A to svi znamo : da se zelen kokuruz održat neda, s bog toga ga trošimo na vrat na nos. Niki g. Halmaya je pokušo ovom zlu doskočit, pak 1864. godine, kada je kokuruz zelen osto, sabran nije gulio već ga u ljuskri na tavan metnio i osvidočio se : da je ovaj posli dva mieseca u ljuskri sazrio. Ovo su posli i drugi činili, pak isto iskustvo stekli.

Guljatina. Ne će nam škodit, ako će mo i na guljatinu veću brigu imat, jel ako je i neprodamo da se od nje napravi papir, trieba je sklonit da nekisne i da se negazi ; jerbo je ovo veoma dobra pića za marvu. Pametno će činit gazdarice akoće ovom napunit sve svoje slamarice, pak će imat krevete za svu godinu tako opravljene, da nikad više neće osiećat potreboću perja, koje slabi tielo, a još manje slame koja se u plivu iztare, već će guljatinom i uzglanice punit. Valja se čudit, kako naše gazdarice nisu odjavna zaštedjivale guljatinu za svoje krevete, kad su o svakoj berbi vidile : da im se dieca vole u guljatinu prikobecivat, pak ako su sustali cilu noć u njoj prispavat.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cienjenik. Budimpešta 8. Velj. Vuna, čista češljasta 112—120 fr. bačvans. jednostrizna 88—90 fr. tisanska dvostrizna 87—88 fr. planinska, lietnja 102 fr. rackasta 58—65 fr. timarska cigaja 55—58 fr. — Mast 29—29½ fr. — Slanina 27—27½ fr. — Šljive 8—8½ fr. — Med 18—18½ fr. — Pekmez 14 fr.

CINA RANE. Budimpešta 8. Velj. Žito ban. 81 fn. 6 f. 80—85 n. 86 fn. 7 fr. 45—55 n. tisans. 81 fn. 6 fr. 85—90 n. 86 fn. 7 fr. 55—60 n. Budimpest 81 fn. 6 f. 80—85 n. 87 fn. 7 fr. 45—55 n. Stolnobiogr. 81 fn. 6 fr. 85—90 n. 87 fn. 7 fr. 55—60 n. — Raž 75—80 fn. 3 fr. 95 n. — Jačam 66—68 fn. 2 fr. 70—90 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 70—80 n. — Kokuruz banat. 82 fn. 3 fr. 55—65 n. — Proja 82 fn. 2 fr. 80 n. —3 fr. car. mž.

Novac. Dukat cars. 5 fr. 11—13 nov. 20 frank 8 fr. 67—69 nov. Srebro na 100 fr. 7 fr. 75 n. —8 fr. 25 n.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 8-og Veljače : 4' 0" nad 0. razine.
Požun 8-og Veljače : 2' 1" nad 0. " " " " " "
Vriome. Kiša se izminjiva sa snigom, mizno se.

Poruke uredništva

Vukovar : M. P. J. Brojevi su poslani, triebalo bi da sto ih primili. Djelece, ako nebude za nas a ono će se odpraviti. — Požega : S. V. Nista nefali. — Zagreb : G. S. F. Svo će se učinit. M. N. P. Hvala vam na knjižici. — Kurd : Pabirčiće mo.